

วัดปงยางคค

เป็นตำนานและเรื่องราวที่เชื่อกันว่า วัดนี้สร้างมาครั้งสมัยพระนางจามเทวีแห่งหริภุญชัยเสด็จมาเยี่ยมเจ้าอนันตยศ ตั้งแต่ พุทธศตวรรษที่ ๑๓ และมีการพบปาฏิหาริย์ของพระบรมสารีริกธาตุที่จอมปลวก พระนางเห็นดังนั้นจึงปลุกวิหารจามเทวี ครอบจอมปลวกด้วยมณฑปปราสาท ทั้งยังเกี่ยวข้องกับหนานทิพย์ช้าง ในพุทธศตวรรษที่ ๒๓ เนื่องจากหนานทิพย์ช้างเดิมมีพื้นเพอยู่ที่บ้านปงยางคค และเห็นว่าวิหารหลังนี้น่าจะสร้างขึ้นราว พ.ศ.๒๒๗๕-๒๓๐๒ ที่หนานทิพย์ช้างครองเมืองนครลำปาง งานศิลปกรรมที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่

วิหารจามเทวี สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างในช่วงที่หนานทิพย์ช้างขึ้นครองเมืองนครลำปาง วิหารนี้เป็นวิหารหลวง หันหน้าออกทางทิศตะวันออก อยู่แนวแกนประธานของวัด เป็นวิหารโถงเครื่องไม้ มีขนาดกว้าง ๓ ห้อง ยาว ๕ ห้อง (กว้าง ๗.๕๐ เมตร ยาว ๑๕.๒๐ เมตร สูง ๘.๕๐ เมตร) ทำผังพื้นแบบย่อเก็จ วิหารนี้มีการทำฝาผนังเพียงครั้งเดียว ยกเว้นห้องท้ายวิหาร ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ตั้งของมณฑป หรือโขงพระเจ้าขนาดใหญ่ ใน พ.ศ.๒๕๐๘ มีการก่อฝาผนังทิศใต้ในห้องที่ ๓ และห้องที่ ๔ เพื่อกันฝนสาดเข้ามาในวิหาร มีการบูรณะครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๙ภายในวิหารประดับตกแต่งด้วย “ลายคำ” ทั้งตัววิหาร ภาพลายคำนั้นช่างได้ผูกเป็นรูปต่างๆ เช่น ลายเทวดา ภาพอดีตพุทธ ลายหม้อดอกบุรณะฆะฎะ เป็นต้น

พระเจดีย์ เป็นเจดีย์แบบล้านนา สร้างขึ้นมาในยุคหลัง มีอายุราวประมาณ ๗๐ - ๑๐๐ ปี ลักษณะโดยทั่วไปขององค์เจดีย์มีความคล้ายกับองค์พระบรมธาตุหริภุญชัย โดยมีการสร้างฐานเชิงยกเก็จ ๓ มุมซ้อนกัน ๓ ชั้น รองรับฐานปัทมรัตนด้วยเส้นลวด ต่อจากนั้นเป็นชั้นฐานเชิงกลมซ้อนกัน ๒ ชั้นรองรับชั้นกลีบบัว ถัดนั้นขึ้นไปเป็นชุดของชั้นฐานปัทมบัวกลา ๓ ชั้น ซ้อนลดหลั่นกันขึ้นไป จากนั้นเป็นองค์ระฆัง บัลลัง ปล้องไฉน และยอดสุดเป็นฉัตรฉลุลาย ๕ ชั้น รองรับยอดแก้วองค์เจดีย์ แต่ที่น่าสังเกตคือ ไม่มีส่วนปลียอดให้กับเจดีย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนสุดท้ายก่อนที่จะเป็นยอดฉัตร